

Проблеми та перспективи розвитку національної економіки

Ключевые слова: задолженность, платежеспособность, государственный долг, валютная структура, долговая политика, кредиторы.

Pidlisna O.A.

PhD, NTUU «KPI»

Kibal R.V.

student of Chemical Faculty NTUU «KPI»

PUBLIC DEBT OF UKRAINE: EMERGENCE REASONS, WAYS OF REGULATION AND WAY OF REDUCTION

In this article the concept of «the state budget», «the external state budget», «the internal budget» is considered. Stages of formation of a public debt of Ukraine are given. Data on state and guaranteed by the state of a debt of Ukraine from 2010 to 2014 are reflected. Also on graphics dynamics of the state and guaranteed by the state debt according to the Ministry of Finance of Ukraine till 1.10.2012 at 01.10.2014 is reproduced. The list of the main creditors of Ukraine is provided. The currency structure of a public debt of the country is given in article. Dynamics of debt of Ukraine is analysed. Data on the public external and internal debt, and also state guaranteed a debt as of July 31, 2014 are provided. Definite purposes and problems of debt policy of National bank. Offers and recommendations about reduction of a public debt of Ukraine are provided.

Keywords: debt, solvency, public debt, currency structure, debt policy, creditors.

Підлісна О.А.

доцент кафедри економіки і підприємництва ФММ НТУУ «КПІ»

Янкова В.Ю.

студентка ХТФ НТУУ «КПІ»

ЗОВНІШНІЙ ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ

Забезпечення сталого економічного розвитку України неможливе без застосування механізму зовнішніх державних запозичень, які і спричиняють виникнення зовнішнього державного боргу. Україна, незважаючи на лише двадцятирічний період розвитку міжнародних кредитних відносин, є активним учасником залучення офіційного зовнішнього фінансування. Так урядом активно застосовуються ресурси міжнародного ринку позичкових капіталів, зокрема кредитні програми МФО. У поданій статті систематизовано дані по державному боргу станом на 31 липня 2014 року. Аналіз показників оцінки зовнішнього боргу

України за методикою Всесвітнього банку показав ряд системних прорахунків в управлінні зовнішнім боргом.

Ключові слова: державний борг, боргова політика, зовнішні запозичення, заборгованість, валютний фонд, боргове навантаження.

Постановка проблеми. Розвиток України періодично супроводжується економічними кризами та невизначеностями. Це спричиняє гальмівні процеси на всіх рівнях соціально економічного життя країни. Поширеним методом розв'язання складних економічних ситуацій є залучення зовнішніх кредитів та інших зобов'язань. Метою проведення державних запозичень є покриття бюджетного дефіциту на державному і регіональному рівнях, цільового фінансування різноманітних програм, поповнення необхідних резервних активів, а також рефінансування раніше здійснених державних запозичень (табл. 1) [1].

Таблиця 1

Показники оцінки зовнішнього боргу за методикою Всесвітнього банку[2]

Показник	Формула розрахунку	Граничні значення
EDIT/XGS	загальна сума зовнішнього боргу / експорт товарів та послуг	$\leq 275 \%$
EDIT/GNI	Загальна суми зовнішнього боргу / валовий внутрішній продукт	$\leq 50 \%$.
INT/GNI.	платежі з обслуговування зовнішнього боргу / валовий внутрішній продукт	$\approx 1,0 \%$.
TDS/XGS.	платежі з обслуговування боргу / експорт товарів та послуг	$\approx 8,2 \%$.
RES/ EDT,	офіційні резерви / загальна сума зовнішнього боргу	min
зовнішній борг на душу населення	Сума боргів і зобов'язань/ чисельність населення країни	min
RES/MGS	міжнародні резерви / обсяг імпорту товарів та послуг	min
Short term/EDT	Доля короткострокового боргу в загальній сумі зовнішнього боргу	min
Concenssional/EDT	Доля довгострокового боргу в загальній сумі зовнішнього боргу.	min
Multilateral/EDT	Доля боргу міжнародним організаціям в загальній сумі зовнішнього боргу	min

Розгалужена система показників оцінки зовнішнього боргу вказує на актуальність і досліджуваність цього питання.

Метою даної статті є дослідження динаміки та стану зовнішнього боргу України, визначення джерел та структури зовнішнього боргу, формування підходів до мінімізації зовнішнього боргу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні серед дослідників питань супроводу державного боргу можна виділити

Л. Сідельникова, І. Форкун, Н.Печенюк, В.Шевчук, В. Лісовенко, Ю. Смоляр, О. Колот. Іноземна наукова література щодо управління ризиками державного боргу представлена публікаціями Світового банку, Міжнародного валютного фонду і Організації економічного співробітництва та розвитку. Основи розвитку теорії державного боргу та управління ним закладені в працях науковців усього світу. Серед них такі відомі вчені, як А. Сміт, Д. Рікардо, Дж. Кейнс, К. Маркс, Ф. Фрідман та інші.

Виклад основного матеріалу. Валовий зовнішній борг України на кінець першого півріччя 2014 року становив 136.8 млрд. дол. США, скоротившись порівняно з початком року на 5.3 млрд. дол. США (на 3.7%). Така позитивна динаміка пов'язана зі зменшенням обсягу зовнішніх зобов'язань приватного сектору на 7.4 млрд. дол. США, тоді як державний борг збільшився за рахунок залучення Урядом офіційних кредитів. Відносно ВВП борг збільшився з 78.1% на початок року до 81.8%.

Рис. 1. Динаміка валового зовнішнього боргу України

Аналіз динаміки змін зовнішнього боргу за секторами показав, що зовнішні зобов'язання секторів загального державного управління (ЗДУ) та органів грошово-кредитного регулювання (ОГКР) з початку 2014 року зросли на 2.1 млрд. дол. США – до 33.8 млрд. дол. США (табл.2, рис.2). Відносно ВВП борг секторів ЗДУ та ОГКР зріс з 17.4% до 20.2%.

Зовнішній борг банківського сектору України в першому півріччі 2014 року скоротився на 1.3 млрд. дол. США і станом на 01 липня 2014 року становив 21.3 млрд. дол. США (12.7% від ВВП). Це пов'язане зі скороченням зобов'язань за депозитами і залишків на рахунках нерезидентів в українських банках з початку року на 1.5 млрд. дол. США. Зменшення зобов'язань банків за довгостроковими кредитами та облігаціями було компенсовано залученням короткострокових кредитів,

залишки за якими зросли на 0.7 млрд. дол. США, у т. ч. за кредитами овернайт – на 0.3 млрд. дол. США.

Таблиця 2

Зовнішньоборгові потоки України у 2014 році

№ п/п	Назва потоку	Сума
1	Залучення Урядом у II кварталі кредитів від Світового банку	750 млн. дол США
2	Залучення Урядом у II кварталі кредитів ЄС	618 млн. євро
3	Отримання кредиту «Стенд-бай» МВФ	3.2 млрд. дол. США
4	Погашення за кредитами МВФ	2.4 млрд. дол. США

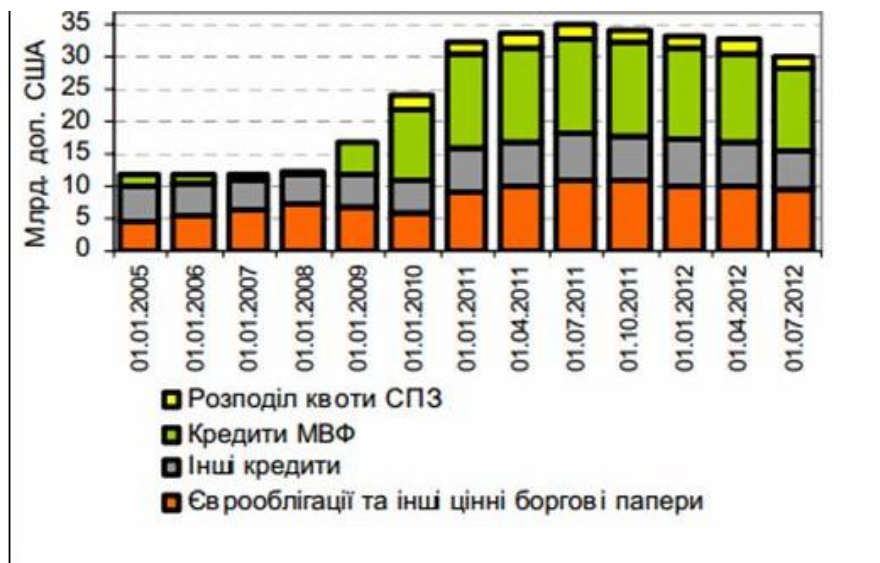

Рис. 2. Заборгованість сектору загальнодержавного управління та органів грошово-кредитного регулювання України в розрізі фінансових інструментів

Обсяг зовнішнього боргу інших секторів економіки (разом із міжфірмовим боргом) протягом першого півріччя 2014 року скоротився на 6.1 млрд. дол. США до 81.7 млрд. дол. США. Причина – скорочення короткострокової кредиторської заборгованості за зовнішньоторговельними операціями на 5.6 млрд. дол. США (у т. ч. за рахунок курсових змін – на 1 млрд. дол. США) та зменшення зобов'язань за кредитами на 0.9 млрд. дол. США.

Основною валютою зовнішніх запозичень України станом на 01 липня 2014 року залишався долар США (77.7%). Питома вага зобов'язань у СПЗ перед МВФ зросла з 5.1% (початок року) до 5.8%. Доля зовнішньої заборгованості в гривнях залишилася незначною – 2.5% від валового обсягу боргу.

Обсяг короткострокового зовнішнього боргу за залишковим терміном погашення за перше півріччя 2014 року скоротився на 2.7 млрд. дол. США – до 58.9 млрд. дол. США (41.0 млрд. дол. США без урахування торгових кредитів).

Зменшення обсягу боргу за залишковим терміном погашення відбулося головним чином за рахунок скорочення короткострокової заборгованості реального сектору (за торговими кредитами – на 5.7 млрд. дол. США). Крім того, зменшився обсяг майбутніх виплат сектору ЗДУ (на 1.4 млрд. дол. США) через зменшення планових обсягів погашення за кредитами МВФ. Водночас зобов'язання банківського сектору, що мають бути погашені протягом року, зросли на 1.0 млрд. дол. США за рахунок довгострокових інструментів. Також збільшилися планові погашення за кредитами прямого інвестора на 0.9 млрд. дол. США.

Таким чином, таблиця основних показників оцінки зовнішнього боргу для України виглядає наступним чином (табл.3).

Таким чином, дослідження показали, що за абсолютною величиною зовнішній борг України є суттєвим, але не критичним. Критичними є витрати на його обслуговування. А це є наслідком системних прорахунків.

Таблиця 3

Показники зовнішнього боргу України на 31 липня 2014 року

Показник	Значення	Коливання відносно граничних показників
EDIT/XGS	50 %	Фактів «прощення» боргу не зафіксовано
EDIT/GNI	40.06%	Менше на 10%
INT/GNI	0.0002%	Менше суттєво
TDS/XGS	87.2%	Перевищує у 10 разів
RES/ EDT	7.3%	<100%
зовнішній борг на душу населення	2954 \$	великий
RES/MGS	11.8 %	<100%
Short term/EDT	16.9 %	<100%
Concenssional/EDT	13.3 %	<100%
Multilateral/EDT	1.8%	<100%

Висновки. Аналіз ситуаційних змін стану державного боргу свідчить про відсутність довгострокової програми управління державним боргом. Аналіз показників оцінки зовнішнього боргу України за методикою Всесвітнього банку показав ряд системних прорахунків в управлінні зовнішнім боргом. Хаотичний їх розподіл засвідчив відсутність виправданих причин існування боргу. Отже невідкладним завданням для України є вдосконалення системи управління та обслуговування державного боргу, що потребує координації боргової політики з бюджетною, податковою та грошово-кредитною політиками.

Список використаних джерел

1. Державний борг України та інших країн світу. [Текст]. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://infolight.org.ua/content/derzhavniy-borg-ukrayini-ta-krayin-svitu-2011-2013-roki-skladovi-geografiya-dinamika>
2. Показники зовнішнього боргу. [Текст]. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://buklib.net/books/28457/>
3. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rbcua.com/ukr/valovoy-vneshniy-dolg-ukrainy-v-i-polugodii-2014-g-sokratilsya-18092014112300>

4. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://forbes.ua/ua/business/1364523-borgi-ukrayini-v-2014-roci>
5. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=120403>
6. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://нацбанк.укр/doccatalog/document?id=71174>
-

Подлесная Е. А.

*доцент кафедры экономики и предпринимательства
ФММ НТУУ «КПИ»*

Янковая В.Ю.

студентка ХТФ НТУУ «КПИ»

ВНЕШНИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ДОЛГ УКРАИНЫ

Обеспечение стабильного экономического развития Украины невозможно без использования механизма внешних государственных кредитов, которые и формируют внешний государственный долг. Украина, несмотря на только двадцатилетний срок развития международных кредитных отношений, является активным участником привлечения официального внешнего финансирования. Так правительством активно используются ресурсы международного рынка кредитов, в частности кредитных программ МВФ. В статье систематизированы статистические данные государственного долга по состоянию на 31 июля 2014 года. Анализ показателей оценки внешнего долга Украины по методике Всемирного банка показал ряд системных просчетов в управлении внешним долгом.

Ключевые слова: государственный долг, долговая политика, внешние кредиты, задолженность, валютный фонд, долговая нагрузка.

Pidlisna O.A.

PhD, NTUU «KPI»

Yankova V.U.

student of Chemical Faculty NTUU «KPI»

EXTERNAL PUBLIC DEBT OF UKRAINE

Ensuring sustainable economic development of Ukraine is impossible without the use of external government loans, which form the external public debt. Ukraine, despite only twenty years of international credit relations, is an active participant involvement of the official external financing. So the government actively used the resources of the international credit market, in particular the IMF loan programs. In the article the statistics of public debt as of July 31, 2014. Analysis of the performance evaluation of the external debt of Ukraine according to the procedure of the World Bank has shown a number of systemic failures in the management of external debt.

Keywords: public debt, debt policy, foreign loans, debt, IMF, the debt burden.

Сіренко А.П.

к.ф.-м.н. НТУУ «КПІ»

Гуляєва О.О.

студентка ХТФ НТУУ «КПІ»

ПРОБЛЕМА ВТОРИННОЇ ПЕРЕРОБКИ ПОЛІЕТИЛЕНТЕРЕФТАЛАТУ

В статті досліджуються економічні та організаційні аспекти переробки поліетилентерефталату, методи і отримання прибутку, за рахунок вторинної переробки сировини.

Ключові слова: вторинна переробка, поліетилентерефталат (ПЕТ), пластикові пляшки.

Постановка проблеми. З розвитком полімерної індустрії в Україні, збільшився попит на пластикові вироби, а з ним збільшилася кількість відходів даної промисловості. Пропонується розглянути можливість усунення екологічної проблеми з отриманням прибутку. Розглянута тема актуальна на сьогодні. Їй присвячені розробки, статті та дослідження, які висвітлюються PET Resin Association та Сьюзен Коллінз і її університету вторинної переробки, а також в роботах .

Мета статті – розглянути різні способи переробки ПЕТ, їх екологічні та організаційні аспекти, вибрати найраціональніший, розглянути вторинну переробку ПЕТ, проаналізувати перспективи розвитку бізнесу.

Виклад основного матеріалу. Зі збільшенням об'єму виробництва полімерної продукції – збільшується потреба в переробці відходів. Звичайна людина у повсякденні постійно зіштовхується з цим полімером, навіть не підозрюючи про його існування. За своїми унікальними властивостями, його використовують у багатьох галузях виробництва. Наприклад, найпоширенішим у Східній Європі є використання ПЕТ для виробництва харчової тари (пляшки для води та напоїв, одноразовий посуд); плівок, які ще називають «лавсаном»; тканин, відомих як «поліестр»; будівельних та композиційних матеріалів[1].

Вже на стадії виробництва ПЕТ з'являються відходи, які складають від 0,5 до 2,5 % від загальної кількості продукції. Але найбільшу частку відходів складають викинуті на сміття пластикові пляшки. На сьогодні в Україну ввозиться більш, як 10 тис тонн гранульованого ПЕТ в місяць, більша частина якого після використання потрапляє у сміття. В той час, як нерозвинута система переробки в Україні може обробити лише 1 тис тонн в місяць.